

Federaal memorandum 2010

Meer sociale rechtvaardigheid en een eerlijke welvaartsherverdeling

Hoe het kan

Sinds de federale verkiezingen van 2007 ziet de wereld er fundamenteel anders uit. De financiële en economische crisissen hebben een schokgolf door de wereldeconomie gestuurd. De naschokken laten zich nog steeds voelen en zullen ook de komende jaren nog voelbaar blijven: de werkloosheid is sterk gestegen en zal maar met mondjesmaat opnieuw dalen, de overheidsfinanciën zijn zwaar in het rood gegaan en zullen maar stilaan terug positief worden, de economie herstelt van de ergste schokken maar zit nog lang niet op haar oude niveau. De staten lijken geregeerd te worden door de beurzen.

Tegelijkertijd kampt onze samenleving met oude en nieuwe noden: nood aan een versterking van de sociale zekerheid, nood aan een effectieve armoedebestrijding, nood aan een humaan asiel- en migratiebeleid, nood aan een vernieuwing van justitie. Dit alles valt samen met de noodzaak om onze samenleving om te vormen naar een meer duurzame samenleving, want ook de klimaatverandering en de stijgende grondstofprijzen leggen een claim op ons economisch model.

Daarom vraagt het ACW een regering met een duidelijke visie. Een regering die keuzes durft te maken om onze toekomst op een sociaal-rechtvaardige wijze voor te bereiden. Voor het ACW is deze toekomst gestoeld op drie pijlers:

- werk
- een sterke sociale zekerheid
- een rechtvaardige fiscaliteit die de welvaart beter herverdeelt.

Jobcreatie is essentieel om ons welvaartsmodel in stand te houden en om ook het welzijn van de bevolking op peil te houden. Een hoge werkloosheidsgraad is onaanvaardbaar. Een hoge werkzaamheidsgraad laat toe de sociale zekerheid verder om te vormen en aan te passen aan de uitdagingen van de 21ste eeuw, met een versterking van de pensioenen als belangrijkste prioriteit. De fiscaliteit is het instrument om de inkomsten voor de staat te verhogen en de welvaart beter te herverdelen. Dat veronderstelt dat de belastingen opnieuw rechtvaardig worden en dat de progressiviteit hersteld wordt.

Omgekeerd moeten ook de besparingen die zich aankondigen op een sociaal rechtvaardige wijze worden doorgevoerd, waarbij de niet-actieven worden ontzien en de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen.

1 Een sterke sociale zekerheid

De sociale zekerheid heeft in deze crisistijd haar nut bewezen, niet alleen op maatschappelijk vlak, maar ook op economisch vlak. Dankzij de sociale zekerheid waren de gevolgen van de economische crisis minder ernstig dan in andere landen. Ze heeft gewerkt als stabilisator en dat wordt ook internationaal erkend. We aanvaarden dan ook niet dat de budgettaire problemen of de stijgende vergrijzingskosten als voorwendsel dienen voor een ontmanteling van de sociale zekerheid. De financiële crisis heeft afdoende aangetoond hoe belangrijk die is als schokdemper. De sociale zekerheid moet een dubbel doel blijven nastreven: bestrijden van de armoede en garanderen van een voldoende koopkrachtbehoud.

1.1 De sociale zekerheid moet versterkt worden

Daarom vragen wij:

- absolute prioriteit voor het versterken van de wettelijke pensioenpijler;
- de automatische koppeling van de uitkeringen aan de welvaerststijging;
- het optrekken van alle minimumuitkeringen tot op de Europese armoedegrens (60 % van mediaan inkomen);
- een sterkere koppeling tussen bijdrage en uitkering door
  - een optrekking van de uitkeringen voor alleenstaanden en samenwonenden in de 2de periode tot 55 %, resp. 45 % van het loon;
  - de verhoogde berekeningsplafonds in de eerste 6 maanden werkloosheid doortrekken naar de volgende 6 maanden;
- verdere verbeteringen aan de inkomensgarantieuitkering, om werkloosheidsvallen te vermijden;
- betaalbare gezondheidszorg voor de patiënten door:
  - een wettelijk plafond dat ereloonsupplementen in eenpersoonkamers plafonneert op 100 %;
  - betere financiering van ziekenhuizen die tariefzekerheid waarborgen in twee- of meerpersoonkamers;
  - automatische toekenning van de Verhoogde Tegemoetkoming of OMNIO-statuuut;
- aanpassing van de sociale zekerheid aan de nieuwe gezinsvormen en aan de gevolgen van echtscheiding;
- invoering van een loopbaanplanningssysteem zodat vrouwen en mannen betere informatie krijgen over de gevolgen van hun keuzes op hun socialezekerheidsrechten;
- grenzen aan de vermarkting van de gezondheidszorg, ook op Europees niveau. Alle aanbieders in de gezondheidszorg moeten aan strikte voorwaarden beantwoorden en de commerciële actoren moeten worden onderworpen aan de regels van algemeen belang.

1.2 De sociale zekerheid heeft nood aan bijkomende middelen

Het ACW wil de financiering van een volwaardige sociale zekerheid ook voor de toekomst verzekeren en eist voldoende middelen om de begroting terug in evenwicht te krijgen, door:

- een meer rechtszeker en transparant systeem van alternatieve financiering;
- een voldoende jaarlijkse groeinorm voor de gezondheidszorg om iedereen de toegang tot de gezondheidszorg te waarborgen;

- een algemene sociale bijdrage op alle soorten van inkomens: arbeidsinkomens van werknemers, bedrijfsinkomens van zelfstandigen, roerende en onroerende inkomsten, inkomens van vennootschappen én van vermogens;
- strijd tegen fiscale fraude en bijdragefraude;
- een krachtig werkgelegenheidsbeleid.

1.3 Ook aan de uitgavenzijde moeten de nodige maatregelen genomen worden om de begroting van de sociale zekerheid in evenwicht te houden

Het ACW stelt voor om in de gezondheidszorg de nodige maatregelen te nemen om de middelen zo effectief en efficiënt mogelijk in te zetten, zoals:

- een grotere financiële verantwoordelijkheid voor de mutualiteiten, gekoppeld aan meer en betere beheersinstrumenten;
- een aanpassing van het huidig financieringsmodel van de ziekenhuizen om overconsumptie tegen te gaan;
- een grotere selectiviteit in de terugbetaling van 'onnodige' prestaties (i.e. comfortbehandelingen, luxe-behandelingen, weinig efficiënte geneesmiddelen of geneesmiddelen die een weinig gezonde leefstijl in stand houden);
- een betere afstemming van het aanbod aan zorgvoorzieningen op de behoeften (= rationalisatie);
- een transparante prijssetting van de geneesmiddelen, gekoppeld aan een referentie-terugbetaling obv de laagste prijs;
- een beleid om overconsumptie tegen te gaan, bv. via het responsabiliseren van de artsen hun voorschrijfgedrag;
- nagaan of de grote inkomensverschillen tussen de artsen in de toekomst nog houdbaar en verantwoord zijn.

2 Jobcreatie

Het creëren van meer werk is en blijft een prioriteit. Het ACW wil geen defensief sociaal-economisch beleid, eenzijdig gericht op activering van jong en oud, controleren van werklozen, loonkost en flexibiliteit. Het ACW wil een werkgelegenheidsbeleid dat gericht is op het creëren van banen. Dat vergt:

- doelmatige instrumenten om bijkomende jobs te creëren in de commerciële sector;
- voluit benutten van het potentieel van de sociale economie;
- meer werkgelegenheid in de collectieve voorzieningen (overheid en non-profit);
- een betere spreiding van de beschikbare arbeid en weerwerk tegen een sluipende verlenging van de arbeidsduur, o.m. door een rem op en verplichte recuperatie van overuren;
- uitbreiding van de rechten inzake arbeidsduur, werktijden en tijdskrediet tot de kaderleden;
- een verstevigde strijd tegen het zwartwerk;
- een verbod op het misbruik van opeenvolgende dagcontracten en weekcontracten bij langer lopende inzet van interims;
- voluit stimuleren van groene jobs.

We erkennen het belang van duurzame groei en werkgelegenheid voor het concurrentievermogen, naast de interne koopkracht en consumptie. We aanvaarden echter niet dat het debat wordt versmald tot de loonkostconcurrentie. Er moet veel actiever worden gewerkt aan de andere factoren: onderzoek en ontwikkeling, innovatie, opleiding, exportbeleid, een betere werking van de energiemarkt, een vernieuwing

van ons economisch en industrieel weefsel en ecologische aanpassing om sterker aanwezig te zijn op de groeiemarkten.

Het ACW vraagt een debat - op basis van correcte en genuanceerde analyses - en een grondige evaluatie van de bestaande steunmaatregelen, vooraleer de overheden hun budgettaire inspanningen opdrijven.

Ook in crisistijden blijft de noodzaak bestaan om gezin en arbeid op een goede manier te combineren. Het ACW ijvert voor de uitbouw van een evenwichtig en kwaliteitsvol combinatiemodel, waarbij het opnemen van het ouderschapsverlof door beide partners moet worden aangemoedigd. Het ACW stelt voor aan elke partner een extra maand ouderschapsverlof toe te kennen dat niet onderling overdraagbaar is wanneer beide partners ouderschapsverlof opnemen.

3 Een sociaal rechtvaardig fiscaal beleid

Met belastingen heeft de overheid een belangrijk instrument in handen. Niet alleen zorgen belastingen voor voldoende middelen om de publieke taken van de overheid te realiseren. Belastingen laten ook toe om herverdelend, sturend en corrigerend op te treden.

Het ACW wil opnieuw een serieus debat over fiscaliteit. De scheeftrekkingen die doorheen de jaren in het systeem zijn geslopen, zijn onrechtvaardig en hollen de progressiviteit uit. De sterkste schouders dragen niet langer de zwaarste lasten.

Het ACW blijft aandringen op een meer rechtvaardige fiscaliteit. Dat betekent dat de progressiviteit moet worden hersteld en dat de strijd tegen de fiscale fraude moet worden opgevoerd.

3.1 Herstellen van de progressiviteit

Los van het debat over hogere belastingen, pleit het ACW voor meer rechtvaardige belastingen. De laatste decennia werden de belastingen stelselmatig hervormd in het voordeel van de hoogste inkomenscategorieën. Daardoor dragen bepaalde bevolkingsgroepen niet bij naar draagkracht.

Om de progressiviteit te herstellen, stelt het ACW voor:

- de belastingsaftrekken te groeperen tot drie korven;
- een meer gelijke fiscale behandeling van de vennootschappen t.o.v. de personenbelasting, vooral van eemanszaken, door:
  - een rechtvaardig belastingstarief (reëel 13,9 % t.o.v. 34 % wettelijk);
  - een veralgemening van het belastingstarief;
  - geen verdere uitbreiding van de fiscale concurrentie tussen de regio's.
- een algemene herwaardering van het kadastraal inkomen waarbij ook rekening moet worden gehouden met het gewenste ruimtelijk beleid en met sociale correcties;
- meer en betere controle, in het bijzonder van zelfstandigen en bedrijven door:
  - de aanbevelingen van de commissie Grote Fraudedossiers uit te voeren;
  - afschaffing bankgeheim;
  - systematische en regelmatige controle van managementvennootschappen;
  - strijd tegen ontduiking via schijnzelfstandigheid;

Om de progressiviteit verder te verbeteren, stelt het ACW voor:

- de invoering van een progressieve belasting op grote vermogens;
- een volwaardige meerwaardenbelasting: na de invoering van een meerwaardebelasting op de SICAVS moeten ook andere beleggingsproducten volgen, zoals het invoeren van een meerbelasting op de verkoop van substantiële participaties van aandelen (boven 25 %) (bv. door het reactiveren en wijzigen van de wet op de verkoop van participaties van aanmerkelijk belang);
- de bijzondere bijdrage voor de sociale zekerheid op arbeid af te schaffen en een algemene proportionele sociale bijdrage in te voeren (met een vrijgesteld minimuminkomen van 12.500 euro).

Tegelijk verzetten we ons tegen de ontsporingen inzake vergoedingen van bestuurders en topmanagers. We zijn tevreden met de bijsturingen die voorzien zijn in de wet deugdelijk bestuur, in het bijzonder de voorziene controle door de ondernemingsraad op de gouden handdrukken. We willen die controle echter uitbreiden tot alle onderdelen van het bezoldigingsbeleid. We willen ook een inperking van de impulsen voor kortetermijnmanagement: betaling in aandelen, aandelenopties en bonussen voor kortetermijnresultaten. We willen ook tegengaan dat almaar meer topkaders zich laten uitbetalen via een vennootschap, om belastingen en bijdragen te ontwijken.

3.2 De uitbouw van de groene fiscaliteit

De omschakeling naar een meer duurzame economie kan maar slagen door ze te koppelen aan een fiscaal beleid. Milieuvriendelijk gedrag moet fiscaal worden aangemoedigd. België bengelt op dit vlak aan de start van het Europese peloton. Dat betekent dat er nog heel wat marge is om het aandeel van de ecofiscaliteit in de totale fiscaliteit te verhogen. Voor het ACW moet de vergroening van de fiscaliteit wel voldoen aan een aantal sociale toetsingscriteria, zoals de betaalbaarheid voor de sociaal zwakkere groepen, het voorkomen van sociale uitsluiting, de progressiviteit van ons belastingsstelsel, de compensaties via het belastingskrediet en de houdbaarheid voor de begroting.

Concreet denkt het ACW aan

- de invoering van een CO₂-prijs signaal op alle producten die CO₂ veroorzaken, welke vervolgens gecompenseerd moeten worden voor de zwakste bevolkingsgroepen;
- een gelijke fiscale behandeling van diesel en benzine;
- een sterk pleidooi op internationaal niveau voor een kerosinetaks op vliegtuigen of - in afwachting - een taks op vliegtuigtickets.

4 Begroting en financieel beleid

De federale begroting staat voor enorme uitdagingen. Als gevolg van de crisis steeg het begrotingstekort fors en steeg de staatsschuld opnieuw tot 100 % van het BBP. De volgende regering staat voor de opdracht het tekort terug te dringen tot een aanvaardbaar niveau van 3 % tegen 2012 en 0 % tegen 2015.

Het ACW wil ook een gezond, toekomstgericht begrotingsbeleid, maar dit mag niet ten koste gaan van het herstel van groei en werkgelegenheid. Daarom is het begrotingstraject dat de Europese commissie heeft uitgezet, te streng qua tempo. Al ontkomen we niet aan een inspanning ten belope van 5 % van het BBP.

Die sanering:

- moet eerst en vooral gebeuren aan de inkomstzijde, om te vermijden dat de sociale zekerheid en collectieve voorzieningen worden afgebouwd;
- moet bij voorrang diegenen aanspreken die enerzijds onvoldoende bijdroegen of anderzijds de financiële crisis mee veroorzaakten;
- moet gebaseerd zijn op het principe dat de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen;
- moet de zwaksten ontzien, niet enkel hier, maar ook elders (minstens behoud van de 0,7 % van het BBP voor ontwikkelingssamenwerking);
- moet - om de sociale zekerheid te vrijwaren - ook kunnen rekenen op versterkte inspanningen van gewesten, gemeenschappen en lokale besturen.

Ten aanzien van de financiële sector vraagt het ACW hervormingen die ver genoeg gaan om gelijkaardige crisissen in de toekomst te vermijden. Er moeten voldoende lessen worden getrokken uit de financieel-economische crisis. De financiële sector moet worden onderworpen aan nieuwe spelregels. De overheid moet haar nieuwe rol in de banken gebruiken om het beleid van de banken van binnenuit bij te sturen. Tegelijkertijd moet de overheid maatregelen nemen om het speculatief gedrag te ontmoedigen, zoals de invoering van een Financiële Transactie Taks.

Het ACW wil dat het coöperatief model meer ondersteund en gepromoot wordt als alternatief voor een louter op winst gedreven economie.

5 Strijd tegen de armoede

De stijging van de armoede in ons land stuit steeds meer tegen de borst. Tegelijkertijd bij de welvarendste landen van Europa en bij de landen met een hoge armoedegraad behoren, is onaanvaardbaar. Het is aan de volgende regering om de strijd tegen de armoede effectiever en doelmatiger te maken. Daarvoor moeten wellicht keuzes gemaakt worden. Door te besparen bij het ene, kunnen er middelen worden vrijgemaakt voor armoedebestrijding.

Dit kan door:

- op alle beleidsmaatregelen een armoedetoets toe te passen en de gedetecteerde mattheuseffecten weg te werken;
- de reeds gekende mattheuseffecten aanpakken, zoals bij de dienstencheques (fiscale aftrek afschaffen), in de kinderopvang (fiscale aftrek afschaffen), in de stimuli voor energiezuinige investeringen (snoeien en focussen op dakisolatie) en in de derde pensioenpijler (fiscale aftrek pensioensparen herbekijken). Hierdoor kunnen middelen worden vrijgemaakt die kunnen worden geïnvesteerd in de strijd tegen de armoede;
- alle minimumuitkeringen en leeflonen op te trekken tot de EU-armoedegrens. Een budget van 1,2 miljard euro volstaat hiervoor;
- het gebruik van de budgetstandaard per gezinstype in alle overheidsinstanties, rechtbanken, OCMW's en schuldbemiddelingsinstanties te promoten.

6 Klimaat

6.1 Een sociaal rechtvaardig klimaatbeleid

De omschakeling naar een koolstofarme economie en samenleving moet op sociaal rechtvaardige wijze gebeuren. Die 'just transition' kan samengevat worden in zes kernpunten. Het ACW wil dat de federale regering de voorwaarden voor een 'rechtvaardige transitie' in eigen land toepast en verdedigt op internationale fora:

- investeren in een duurzaam industrieel beleid op lange termijn dat gericht is op het behouden en creëren van waardige en groene jobs, het vergroenen van alle arbeidsplaatsen en de ontwikkeling en toepassing van nieuwe technologieën;
- onderzoek stimuleren om de sociale en tewerkstellingsimpact van de klimaatverandering te detecteren, zodat noodzakelijke maatregelen beter voorbereid kunnen worden;
- het geïnstitutionaliseerd overleg met het middenveld aangaan en aanmoedigen;
- vorming en opleiding van werknemers rond milieuvriendelijke processen en technologieën;
- een sterke sociale zekerheid en een actief arbeidsmarktbeleid om de negatieve gevolgen op te vangen;
- de opmaak van een aangepast economisch plan op maat van elk land en regio.

6.2 Een ambitieuzer Belgisch klimaatbeleid

België is goed op weg om de Kyoto-doelstellingen te halen. Deze gunstige evolutie verbergt echter tegenstelde tendensen tussen de verschillende sectoren. Vooral de uitstoot veroorzaakt door de transportsector blijft toenemen. We staan echter slechts aan het begin van de klimaatinspanningen die noodzakelijk zijn om gevaarlijke klimaatverandering te voorkomen. Volgens het meest recente rapport van het klimaatpanel van de VN is tegen 2020 een reductie nodig van de uitstoot van broeikasgassen van 25 % tot 40 %.

De Europese doelstelling van 20 % CO₂-emissiereductie tegen 2020 volstaat dus niet. Daarom is het nodig dat Europa haar huidig standpunt aanpast en haar doelstellingen herziet. Het Belgisch voorzitterschap geeft een bijzondere verantwoordelijkheid. België moet hierbij het voortouw nemen en het voorbeeld geven.

De federale regering moet ambitieuze beleidsmaatregelen treffen om de realisatie van de doelstellingen van het Europese energie-klimaatpakket echt mogelijk te maken en haar engagementen ook nakomen. Daartoe is het belangrijk dat:

- de nadruk ligt op interne maatregelen. Elk beleidsdomein zal inspanningen moeten leveren om de interne doelstellingen te realiseren;
- het ACW vraagt een gecoördineerd klimaatbeleid, met concrete en ambitieuze reductiemaatregelen. Het resultaat van die maatregelen moet gemonitord worden;
- het aandeel van de aankoop van emissierechten in het federale klimaatbeleid sterk afneemt. Bij de keuze van de projecten moeten duurzaamheidscriteria gehanteerd worden. Bij het afsluiten van contracten moet gegarandeerd worden dat de projecten tot extra emissiereducties leiden.

7 Energie

De uitdagingen van morgen zijn groot: de klimaatverandering, schaarste van fossiele energiebronnen, stijgende prijzen... Gezien het economische, sociale en ecologische belang van de energievoorziening kan het energiebeleid volgens het ACW niet zomaar worden overgelaten aan de marktwerking. De overheid moet sturend kunnen optreden op de energiemarkt. Daarom moet de overheid ook controle blijven hebben op de energievoorziening, pro-actieve investeringen in hernieuwbare energie mogelijk maken en de strijd tegen energiearmoede opvoeren.

Het ACW wil volgende klemtonen leggen in het energiebeleid:

- een daling van de energiearmoede door een versterking van het beleid terzake, een uitbreiding van de doelgroep die recht heeft op het sociaal tarief en de herstructurering en samenvoeging van de fondsen ter ondersteuning van het energiebeleid;
- een overzichtelijker en sociaal rechtvaardiger aanmoedigingsbeleid voor energiebesparing door de energieprijzen te regionaliseren. De belastingaftrek wordt best vervangen door een premie die voor iedereen toegankelijk is en die minstens even hoog is maar sneller wordt uitbetaald;
- een betere controle op de energiemarkt door de uitbouw van de CREG tot een slachtkrachtige regulator. Dit vereist een uitbreiding van de bevoegdheden van de CREG. Daarvoor moet de regulator juridisch afdwingbare toegang krijgen tot de boekhouding van de energieproducenten, leveranciers van energie en de distributienetbeheerders;
- de verdere uitbreiding van de windenergie offshore door de inplantingszone te vergroten en de capaciteit van het transmissienet op het land versneld uit te breiden. Het transmissienet is nu slechts in staat om ongeveer 900MW aan offshore windparken aan te sluiten i.p.v. de 2000 MW die mogelijk is;
- het behoud van de wet op de kernuitstap, met name sluiting na 40 jaar dienst, en het heffen van een taks op de afgeschreven kerncentrales, die meer in verhouding staat tot de meeropbrengsten dan de huidige taks.

8 Mobiliteit

Mobiliteit is een basisbehoefte die toegankelijk moet blijven voor iedereen. Tegelijk veroorzaakt ons mobiliteitssysteem belangrijke problemen. De emissie van broeikasgassen door transport is gestegen met 12 % ten opzichte van 1990. De toenemende files kosten de maatschappij handenvol geld. Ons land heeft grote moeite om de Europese doelstellingen voor de uitstoot van fijn stof en stikstofoxiden te realiseren. Beide stoffen veroorzaken gezondheidsproblemen. De overheid moet een beleid voeren dat gericht is op:

- minder en milieuvriendelijker autogebruik via
  - een maatschappelijk debat over de invoering van een sociaal gecorrigeerde kilometerheffing;
  - het fiscale gunstregime voor bedrijfswagens beperken tot eco-efficiënte wagens. Er moet aan de rechthebbende verplicht een korf van alternatieven aangeboden worden;
  - de eco-korting op wagens met een lage CO₂-uitstoot bevoordeelt dieselwagens. ACW vraagt dat de eco-korting gebaseerd wordt op de ecoscore, die toelaat om de milieuprestaties van een wagen in te schatten op basis van meerdere milieuparameters;

- een totaalplan voor het openbaar vervoer, met kwantificeerbare doelstellingen inzake reizigersaantallen, aanbod, dienstverlening, stationsomgeving met o.a.:
  - een betere stiptheid van de NMBS;
  - een uitbreiding van het aanbod. De perifere gebieden moeten regelmatige, betrouwbare verbindingen hebben met de centrumsteden. De capaciteit op een aantal van deze verbindingen moet worden uitgebreid;
  - een eengemaakt vervoersbewijs met de verschillende vervoersaanbieders;
  - de herinvoering van de 50 % reductiekaart en de formules 'Een Dag aan Zee / in de Ardennen';
- de overheid moet het gebruik van de fiets verder stimuleren, door verplichte fietsvergoedingen en fietsvoorzieningen in zoveel mogelijk bedrijven;
- Het stimuleren van een modal shift van het goederenverkeer naar duurzame transportmodi via de invoering van een kilometerheffing voor vrachtwagens en gerichte investeringen in de spoorinfrastructuur.

9 Woonbeleid

Het recht op wonen staat aan de onderkant van de samenleving zwaar onder druk. Maatregelen zijn nodig om de huurders te ondersteunen en de bouw van zowel sociale als private huurwoningen te stimuleren.

Het ACW vraagt:

- de invoering van het huurprijnscontrolesysteem en dit in nauwe samenwerking met de gewesten;
- een coherent systeem waarbij de kwaliteit van de woning gekoppeld is aan een vork van huurprijzen;
- de oprichting van een huurwaarborgfonds zodat zwakke huurders toch nog op de private huurmarkt terecht kunnen;
- het fiscaal stimuleren van het bouwen van betaalbare en kwalitatieve huurwoningen door het voorzien van een lagere btw;
- het stimuleren van een deontologische code voor verhuurders zodat uitsluiting en discriminatie en huisjesmelkerij gebannen wordt;
- de regionalisering van de huurwetgeving en de fiscale maatregelen inzake woonbeleid.

10 Justitie

De hervorming van justitie moet in een versneld tempo opgestart worden. Flankerende maatregelen om justitie bereikbaar, toegankelijk en sociaal te maken zijn nodig.

De volgende regering moet werk maken van de organisatorische hervorming van justitie. De bereikte conclusies van de vorige regering vormen ook voor ons hiervoor de basis. Het einddoel, een efficiënte justitie, moet gegarandeerd blijven.

Heel veel aandacht is gegaan naar een efficiënte organisatie van justitie. Een sneller en beter werkende justitie zal meer vertrouwen scheppen. Maar dit is niet voldoende. Naast de aandacht voor de organisatie moet aandacht gaan naar de toegankelijkheid en de betaalbaarheid van het gerecht.

Dit kan door:

- het versterken van de bemiddelingsprocedures. We vragen om de bemiddelingspoging minstens te verplichten bij familiale en handelszaken. Om de bemiddeling ook effectief te maken is het nodig de conclusies van een bemiddelingspoging juridisch te verankeren;
- het uitbreiden van de pro-Deo-regeling naar meer doelgroepen zodat het gerecht toegankelijker en betaalbaarder wordt. Tegelijkertijd moet het pro-Deo-systeem aantrekkelijker worden voor de advocaten. Dit vraagt meer middelen voor pro Deo. Dit kan gevonden worden door het koppelen van de pro Deo aan een inkomensgerelateerde bijdrage door de cliënt;
- de reorganisatie van justitie moet de eerstelijnsrechtbanken (vredegerecht, arbeidsrechtbank) versterken en de burgers nabijheid ervan behouden;
- Klare taal te hanteren voor de mensen die met het gerecht in aanraking komen in alle gerechtelijke documenten.

Investeren in integratie in de samenleving moet de doelstelling zijn van elke bestraffing.

We vragen dat:

- nieuwe gevangnissen ontwikkeld worden in functie van deze doelstelling en niet enkel in functie van bestraffing;
- de herstelbemiddeling als re-integratiemiddel algemeen wordt ingevoerd;
- in afspraak met de gemeenschappen de sociale re-integratie verder wordt uitgewerkt en sociale re-integratie mogelijk wordt vanaf de eerste dag van de bestraffing. Hiertoe moeten gevangnissen investeren in volwaardige en brede gevangenisarbeid en moet er meer samengewerkt worden tussen de sociale begeleiding in de gevangnissen en de OCMW's.

11 Voor meer samenwerking met de samenleving

De samenleving staat voor grote uitdagingen. Deze uitdagingen kunnen enkel aangepakt worden als iedereen samenwerkt. We pleiten daarom voor een echt partnermodel, waarbij de federale overheid een partner wordt van de andere overheden, de verenigingen, de verschillende derden, bevolking, en voor alle gelegenheden in overleg treedt. Om dit partnermodel concreet gestalte te geven, vraagt het ACW:

- dat dit partnermodel als een basismodel in de grondwet wordt opgenomen;
- een charter met het middenveld;
- respect voor het sociaal overleg met de representatieve sociale partners;
- een syndicale vertegenwoordiging in de kmo's;
- een goede opvolging en - zo nodig - verfijning van de vrijwilligerswet;
- dat de federale overheid mee pleitbezorger wordt van de erkenning van het maatschappelijk middenveld op Europees en internationaal niveau door acties te ondersteunen, de sociale dialoog ook in de nieuwe lidstaten en ontwikkelingslanden te bevorderen, door ngo's en civiele samenleving sterker te betrekken bij de internationale samenwerking.

Op vlak van de politieke verkiezingen moeten er verdere wettelijke stappen gezet worden om te komen tot een groter evenwicht tussen mannen en vrouwen in de diverse parlementen van het land. Het ACW vraagt de verplichte toepassing van het ritsprincipe op alle kandidatenlijsten.

12 Migratie en asiel

Het ACW is pleitbezorger van een humaan, efficiënt en gecoördineerd migratie- en asielbeleid. Dat zal aan de transparantie van het beleid ten goede komen en het beleid in een positief daglicht stellen.

Het ACW vertrekt van een **volwaardige integratie van de migranten in de samenleving en op de arbeidsmarkt**. Het debat over economische migratie voor derdelanders dient dringend gevoerd in overleg met de sociale partners en de minderhedensector. Daartoe moet de beschikbare arbeidsreserve geactiveerd te worden (waaronder ook werkzoekenden van een andere origine) vooraleer de economische migratie van derdelanders toegelaten wordt.

Het ACW is ook pleitbezorger van een **humaan asielbeleid**. Om een menswaardig beleid ten aanzien van asielzoekers tot stand te brengen, pleit het ACW voor:

- de realisatie van voldoende aantallen structurele opvangplaatsen;
- de uitvoering van de aanbevelingen naar aanleiding van de evaluatie in de Senaat van de hervormde asielprocedure;
- een humaan en efficiënt terugkeerbeleid, gekoppeld aan een integrale begeleiding van de asielzoekers;
- een verdere uitbreiding van het in 2009 opgestarte project betreffende de ‘terugkeewoningen’, zodat kinderen niet in opvangcentra hoeven te verblijven;
- een structureel engagement in hervestigingsprogramma’s van asielzoekers;
- een wettelijke garantie dat niet-begeleide minderjarigen een tijdelijk verblijfrecht krijgen zolang een duurzame oplossing uitblijft. Het ACW is eveneens pleitbezorger voor een betere ondersteuning van voogden en een evaluatie van het voogdensysteem.

Het ACW erkent ook de nood aan een **Europees asielbeleid**. Dat moet de regels over het erkennen en afwijzen van aanvragen van asielzoekers harmoniseren. Dit proces kan zich niet beperken tot het opleggen van minimumnormen. In die optiek dringt het ACW er op aan dat:

- er geen overdracht van asielzoekers in het kader van de Dublinverordening gebeurt aan landen die de rechten van asielzoekers schenden;
- er meer participatie en overleg komt betreffende de standpunten die de Belgische regering inneemt over een Europees asielbeleid, in samenwerking met parlement en in overleg met ngo’s en sociale partners.

Het ACW is van mening dat vrijwilligerswerk en het recht om zich belangeloos in te zetten in onze maatschappij fundamentele rechten zijn voor iedereen. In die optiek pleit het ACW nadrukkelijk voor het **toekennen van het recht op vrijwilligerswerk aan alle mensen van een andere origine**. Er is nood aan een wettelijke regeling. Het ACW dringt aan op controlemogelijkheden voor inspecties, om te vermijden dat het recht op vrijwilligerswerk zou leiden tot malafide praktijken.

13 Europa

De Europese Unie bevindt zich op een kantelmoment. De financiële crisis en vooral het gevaar voor de euro hebben de trein voor “meer Europa” in gang gekregen. Een scherp economisch beleid voor de Eurozone is noodzakelijk, maar moet ook geflankeerd worden door een sterker sociaal Europees beleid. Zonder deze sociale parallel is ook een economische poot tot achteruitgang gedoemd.

Voor het ACW betekent dat:

- de “belangrijke structuurhervormingen” voor pensioenen, gezondheid, sociale bescherming en onderwijs, waar de EU voor pleit, niet alleen vanuit budgettaire overwegingen mogen gebeuren. Deze moeten in evenwicht worden gebracht met kwalitatieve en toegankelijkheidsdoelstellingen ter bestrijding van de ongelijkheid. Het Belgische voorzitterschap moet de uitdrager zijn van deze sociale reflex;
- de verbetering van de sociale cohesie niet beperkt mag blijven tot de strijd tegen sociale exclusie via de activering van mensen in armoede. Het beleid inzake sociale bescherming mag niet versmald worden tot armoedebestrijding;
- er nood is aan concrete wetgevende voorstellen met betrekking tot sociale bescherming: de taak van de EU is een voldoende hoog niveau van sociale bescherming te bieden via correcties aan haar eigen marktprincipes opdat lidstaten op het vlak van de sociale zekerheid niet tegen elkaar op zouden concurreren;
- het werkgelegenheidsbeleid niet mag verengd worden tot “modernisering van de arbeidsmarkten en mobiliteit” of tot een eenzijdige invulling van de “flexicurity”;
- de toegang tot kwaliteitsvolle diensten moet via EU-wetgeving erkend worden als een recht. Deze moet o.a. toegang tot standaardtarieven, microkredieten, gratis onderwijs en gezondheidszorg voor kwetsbare groepen, kwaliteitsvolle huisvesting en kinderopvang... inhouden.

Door de hervormingen van de financiële markten is er nood aan een rechtvaardige financiering. Het Europese fiscale beleid dient hiertoe grondig herdacht te worden.

Het ACW stelt voor:

- dat de Europese Commissie zich engageert voor een taks financiële transacties op mondiaal niveau, conform de afspraken van de G20 in Pittsburgh;
- een rechtvaardige fiscaliteit te ontwikkelen op Europees niveau via een belasting op kapitaal. De Europese belastingen moeten geheven worden volgens de principes van progressiviteit waarbij belastingen verschuiven van arbeid naar kapitaal (een Europese vermogensbelasting) en waarbij belastingen op milieuverontreiniging en luxeconsumptie worden geheven. Cashflow moet als belastbare basis gehanteerd worden;
- een Europese harmonisering van de vennootschapsbelastingen via de installatie van een gemeenschappelijke basis en een minimum belastingtarief geldend voor de gehele EU, waar de lidstaten hun eigen tarief aan kunnen toevoegen.

Tot slot moet België als EU-lidstaat duidelijker kiezen voor een sociaal model van globalisering. België moet in de diverse en relevante internationale instellingen pleiten voor:

- sociale correcties op de marktmechanismen;
- vrijwaring van publieke diensten;
- verankering van de doelstelling ‘waardig werk’ in het beleid van IMF, Wereldbank, OESO en Wereldhandelsorganisatie;
- integratie van de principes van duurzame ontwikkeling in het internationaal beleid.

14 Buitenlands beleid

In het buitenlands beleid wil het ACW volgende accenten leggen:

- t.a.v. Congo moet het democratiserings- en transitieproces verder ondersteund worden door het bevorderen van een sterke civiele maatschappij. Het EU-voorzitterschap kan hier als hefboom dienen om de volgende zaken onder de aandacht te plaatsen:
  - ons land moet de aanwezigheid van de VN-troepenmacht (MONUC) ondersteunen. De terugtrekking van de MONUC moet afhankelijk zijn van de mogelijkheid van het Congolese leger om het territorium en de bevolking te verdedigen;
  - het aanhoudende geweld tegen de burgerbevolking (tegen vrouwen en kinderen) door rebellen en door het regulier leger moeten worden tegengegaan;
  - België moet een actieve rol spelen in de optimale exploitatie van grondstoffen in Oost-Congo. Die rijkdom moet ook aan de bevolking ten goede komen. De exploitatie van de mijnen en de rijke mineralen moeten onder controle komen van de overheid via een geformaliseerde ontginning;
  - het democratiseringsproces in Congo moet ook verder ondersteund worden: de internationale gemeenschap moet er over waken dat lokale verkiezingen georganiseerd kunnen worden.
- t.a.v. het Midden-Oosten wil het ACW een actiever vredesbeleid. De EU moet effectiever optreden tegen het Israëlisch bezettingsbeleid. In die optiek moet België:
  - zijn houding handhaven om de opwaardering van Euro-Israëlische relaties uit te stellen zolang Israël het Internationaal Recht schendt;
  - tijdens het Belgisch EU-voorzitterschap de verdere integratie van Israël in de Europese Unie afhankelijk maken van het respect voor het internationaal recht (Europol, Civiele luchtvaart enz.);
  - de verdere uitbreiding van de nederzettingen in Oost-Jeruzalem en op de Westelijke Jordaanoever ten strengste veroordelen;
  - bij de EU erop aandringen de interne Israëlische en Palestijnse onderzoeken inzake het Gaza-conflict verder op te volgen. Enkel rekenschap kan het klimaat van straffeloosheid ongedaan maken ;
  - niet toestaan dat de democratische ruimte van de Israëlische mensenrechtenorganisaties wordt beperkt. Voorstellen die de sluiting van verenigingen voorstellen, moeten verhinderd worden.
- t.a.v. Afghanistan pleit het ACW voor een andere aanpak ter bestrijding van de terreur. Het ACW erkent de nood aan een parlementair debat en vraagt verder aandacht voor:
  - een herziening van de zogenaamde “oorlog tegen het terrorisme” in het licht van falende internationale interventies;
  - een breed vredesoverleg met betrokkenheid van alle niet-terroristische partijen binnen de Afghaanse samenleving;
  - een beperking van de opdracht van de Belgische militairen in Afghanistan tot de opleiding van het Afghaanse leger en politie en de bescherming van burgers. Belgische F-16 gevechtsvliegtuigen zijn niet op hun plaats en moeten worden teruggetrokken;
  - steun aan lokale initiatieven van de Afghaanse bevolking op het vlak van gezondheidszorg en onderwijs;

- het ACW wenst dat ons land bijdraagt tot denuclearisatie en de ontmanteling van de Amerikaanse tactische kernwapens in Europa. Het ACW vraagt aan onze regering actieve stappen te zetten binnen de NAVO voor de snelle verwijdering van de Amerikaanse tactische kernwapens;
- het ACW wil dat de federale overheid de VN-resolutie 1325 om vrouwen een grotere rol toe te kennen bij vredesprocessen, toepast in haar eigen beleid. De federale overheid moet in die hoedanigheid een actieve voorbeeldrol spelen binnen de VN-veiligheidsraad.

15 Ontwikkelingssamenwerking

Het ACW en diens Noord-Zuidorganisatie Wereldsolidariteit kiezen voor een sociaal model van globalisering. Economische groei en vrijhandel volstaan niet om duurzame ontwikkeling te realiseren. Het ACW ijvert voor een sterke sociale pijler in het ontwikkelingsbeleid en ondersteunt waardig werk en sociale bescherming. Het stelt mensen in staat om zich uit te armoede te werken en te houden.

ACW pleit dan ook voor:

- een sterke verankering van waardig werk en sociale bescherming in het Belgische ontwikkelingsbeleid, in de Millennium Ontwikkelingsdoelen, in de internationale organisaties en bij het formuleren van een post 2015 internationaal ontwikkelingskader;
- het hanteren van de waardig werk-toetssteen bij het afsluiten van handels- en investeringsakkoorden. Ook de resterende te ratificeren BLEU-akkoorden dienen aan deze toetssteen onderworpen te worden;
- garanties dat de Belgische bedrijven in het buitenland de internationale arbeidsnormen, zoals tripartiet overeengekomen in de IAO, respecteren. België moet dit als voorwaarde opnemen bij het verlenen van exportkredieten en -verzekeringen (Delcredere, Finexpo);
- garanties dat de verleende ontwikkelingshulp daadwerkelijk de bevolking uit het Zuiden ten goede komt. Dat kan volgens ACW en Wereldsolidariteit enkel gegarandeerd worden door een actieve participatie en betrokkenheid van het middenveld in het ontwikkelingsproces en bij het bepalen van de prioriteiten van het land. België moet dit als voorwaarde stellen aan de partnerlanden en moet de sociale organisaties in het Zuiden mee ondersteunen en versterken;
- een coherent ontwikkelingsbeleid dat de ontwikkelingsdoelstellingen integreert in het algemeen Belgisch beleid op het vlak van het Belgische ontwikkelingsbeleid, het buitenlandse beleid en de handel;
- het bekomen van een zuiver ODA-budget. De 0,7 % van het BBP aan ontwikkelingshulp moet minimaal gerealiseerd worden. Voor de financiering van de strijd tegen klimaatverandering in het Zuiden dienen dan ook middelen vrijgemaakt te worden bovenop de doelstelling voor ontwikkelingsamenwerking (0,7 %-norm).

16 Consumentenbescherming

Het ACW vraagt dat het beleid voldoende aandacht besteedt aan de bescherming van de consumenten. Er zijn reeds heel wat stappen gezet in de goede richting. Het Europese beleid mag niet leiden tot een afbouw van de consumentenbescherming in de Belgische wetgeving.

De volgende regering moet vooral werk maken van meer coherentie en evaluatie van diverse maatregelen ter bescherming van de consument.

Zo is er nood aan evaluatie (en ev. bijsturing) van:

- de gedragscode voor gas- en elektriciteitsleveranciers;
- de automatische toepassing van de sociale tarieven aan doelgroepen;
- de genderwet in de levensverzekeringen;
- de wettelijke gelijkschakeling van de ziekteverzekering en de privé-verzekeringen;
- de leeftijdsdiscriminaties in de autoverzekering, de wettelijke garantieregeling.

Naast evaluatie van bestaand beleid moet er werk gemaakt worden van een wettelijke regeling inzake:

- eerlijke handel;
- een evenwichtige regeling tussen de versterking van het consumentenrecht en de syndicale vrijheid;
- een hogere kwaliteit van de collectieve schuldenregeling door verplichte opleiding voor schuldbemiddelaars;
- een betere bescherming van consumenten tegen overmatige schuldenlast via hypothekair krediet;
- een streng toezicht op reclameboodschappen;
- het doorzichtiger maken van de kredietkosten;
- een garantie op de informatie-, advies- en voorzichtigheidsplicht.

17 Een staatshervorming ten dienste van een beter bestuur

De toekomstige vorming van de staat, de nieuwe financieringswet, de federalisering van bevoegdheden en de splitsing van Brussel – Halle – Vilvoorde beheersen nu al jaren het politieke debat en verlammen vele andere, belangrijke debatten in dit land.

Het ACW vraagt dat de politici hun verantwoordelijkheid opnemen en terugkeren naar de essentie van hun opdracht: beleid maken. Dit kan enkel in een sereen klimaat.

Een nieuwe ronde in de staatshervorming is onvermijdelijk, maar moet vertrekken van heldere concepten en doelstellingen en gericht zijn op een beter bestuur.

Het ACW verlangt bij een nieuwe ronde in de staatshervorming dat:

- de essentiële solidariteitsmechanismen worden gevrijwaard, met name de sociale zekerheid, het arbeidsrecht en het collectief overleg;
- de middenstroom en de financieringswet worden herbekeken;
- dit een reële vooruitgang inhoudt voor werknemers en niet-actieven in Vlaanderen, Brussel, Wallonië en de Duitstalige Gemeenschap;
- er gestreefd wordt naar meer homogene bevoegdheidspakketten;
- de samenwerking en coördinatie tussen de diverse overheden wordt versterkt;
- de sociale partners ten volle betrokken worden bij dit proces.